

Anexa nr. II la Ordinul ministrului educației nr. 3702/21.04.2021

MINISTERUL EDUCAȚIEI

**Programa școlară
pentru disciplina**

RELIGIE

CULTUL ORTODOX

**Învățământ special
Clasele a V-a – a X-a**

Dizabilități intelectuale grave, severe și/sau asociate

București, 2021

Notă de prezentare

Societatea și educația pentru toți, precum și principiile egalității și participării sociale a copiilor și persoanelor cu cerințe educative speciale, sunt cunoscute din diverse manifestări și documente internaționale (Declarația de la Salamanca), fiind aplicate de mai mulți ani în învățământul special. Procesul activității educative, văzut din perspectiva acceptării și implicării copiilor în diverse forme de activități sociale și religioase, reprezintă un demers complex pentru atingerea unui nivel egal de participare la actul de învățare, cu respectarea particularităților specifice. Obiectivul prioritar al educației religioase este reprezentat de formarea caracterului și a personalității desăvârșite, obiectiv care este dificil de atins în cazul copiilor cu dizabilități intelectuale grave, severe și/sau asociate și care presupune din partea cadrelor didactice stăpânirea celor mai eficiente metode de lucru cu acești copii.

Educația religioasă acționează în acord cu particularitățile psihoindividuale și de vârstă ale copiilor, făcând apel la cele două funcții importante ale acesteia: funcția informativă, cea care pune la dispoziția elevilor cunoștințe specifice, cu caracter teologic, dogmatic, liturgic, precum și funcția formativă, cea care traduce în fapte de viață normele religioase. În acest fel se realizează un sens al vieții creștine pentru copii, o direcție și un mod de a exista.

Educația religioasă, reprezintă un proces complex și de durată, atât prin conținut cât și prin specificul său, punând accent pe principiul unanim recunoscut al centrării întregii activități pe copil.

Programa școlară pentru disciplina **Religie**, nivel primar special, din cadrul ariei curriculare **Om și societate**, are alocată o oră pe săptămână în trunchiul comun al planului - cadru pentru elevi cu dizabilități intelectuale grave, severe și/sau asociate, aprobat prin O.M.E.N. nr. 3622/27.04.2018 și își propune demersuri educative corelate cu obiectivele actuale ale educației în general și ale educației copiilor cu dizabilități intelectuale, în mod special.

Prezenta programă este structurată după cum urmează:

- **Nota de prezentare**, ca parte a programei școlare pentru disciplina Religie, învățământ primar, descrie parcursul obiectului de studiu propus, argumentează structura didactică adoptată și sintetizează o serie de sugestii metodologice.
- **Competențele** sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în contexte diverse.

Competențele generale, ca parte a programei școlare la disciplina Religie pentru învățământ primar, se definesc pe obiect de studiu și se formează pe durata învățământului primar. Ele au un grad ridicat de generalitate și complexitate și au rolul de a orienta demersul didactic către achizițiile finale dobândite de elev prin învățare.

Competențele specifice se formează pe parcursul unui an școlar, sunt derivate din competențele generale și reprezintă etape în dobândirea acestora. Competențele specifice sunt însoțite de exemple de activități de învățare, care constituie tot atâtea modalități de organizare a activității didactice în scopul atingerii competențelor.

- **Conținuturile**, ca parte a programei școlare, sunt informații de specialitate, prin intermediul cărora se ating competențele specifice propuse.

Ele sunt grupate pe următoarele domenii: *Dumnezeu ne-a creat din iubire, Prezența lui Dumnezeu în viața omului, Viața creștinului în comunitate, Sărbătorile creștine.*

Sugestiile metodologice se definesc ca propuneri pentru proiectarea demersului didactic, cu rolul de a orienta profesorul în utilizarea programei școlare și realizarea activităților de învățare - evaluare în concordanță cu specificul disciplinei Religie.

Competențe generale

- 1. Manifestarea și exersarea unor conduite moral-creștine bazate pe respectul față de lumea creștină**
- 2. Aplicarea normelor de comportament specific moralei creștine în relație cu persoanele din mediul în care trăiesc**
- 3. Utilizarea capacităților senzoriale și cognitive în vederea dezvoltării corespunzătoare a comportamentelor moral-creștine într-o manieră organizată specifică educației religioase**

CLASA a V-a

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Manifestarea și exersarea unor conduite moral-creștine bazate pe respectul față de lumea creștină

Clasa a V-a
<p>1.1. Identificarea unor responsabilități față de sine și față de familie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Exerciții de observare a naturii sub aspectul măreției sale, ca o creație a lui Dumnezeu; - Exerciții de identificare a modului de manifestare a iubirii, a credinței, pornind de la realitățile din viața familiei; - Exerciții de ascultare a unor mesaje, cu suport concret-intuitiv (software educative) despre apariția primei familii (Adam și Eva); - Jocuri de rol pentru exersarea unor acte de vorbire pe tema iubirii față de membrii familiei („Spune trei lucruri bune despre mama/tata/frate etc.”, „Spune trei fapte bune ale tale/ale mamei/ale tatălui” etc.); - Participarea la diferite activități educative, alături de membrii familiei; - Exerciții de „citire” după imagini a unor icoane, cărți biblice, desene etc., cu scene din viața unor personaje biblice: Adam și Eva, Noe, Moise, minunile Mântuitorului etc.
<p>1.2. Precizarea rolului și modului de sărbătorire/proslăvire a evenimentelor și sărbătorilor creștine în familie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Audierea unor povestiri cu conținut religios pe tema importanței iubirii omului față de Dumnezeu și față de semenii lui; - Exerciții-joc de punere în corespondență a cuvântului cu imaginea corespunzătoare, pe tema rolului și responsabilităților în viața de familie; - Audierea unor texte biblice despre tradițiile și obiceiurile religioase de Crăciun, Florii și Paște, sărbătorite în familie; - Jocuri de rol: „Crăciunul/Paștele în familie”, „La colindat” etc.; - Audierea unor rugăciuni/colinde, cântări religioase, ca semn de bucurie a copiilor pentru sărbătorile creștine; - Exerciții de memorare a unor rugăciuni spuse în familie/la școală; - Realizarea cu ocazia sărbătorilor creștine, a unor desene, felicitări, colaje etc.
<p>1.3. Manifestarea respectului față de lumea creștină, utilizând un limbaj moral-creștin învățat în viața de zi cu zi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Exerciții de reproducere fidelă a unor mesaje accesibile, despre lumea creată de Dumnezeu din iubire (însoțite de suport concret-intuitiv), folosind un limbaj moral- creștin ; - Exerciții de îngrijire a plantelor și a animalelor; - Exerciții de diferențiere auditivă (zgomote produse de obiecte/surse familiare: apă, nisip etc.); - Joc de punere în corespondență (de exemplu: „Păsările au fost create de Dumnezeu pentru a zbura pe...”, „Peștii trăiesc în...” etc.); - Realizarea unor colaje cu tema creației lui Dumnezeu: „Natura - creația lui Dumnezeu”, „Păstrarea curată a lumii create pentru noi” etc.

2. Aplicarea normelor de comportament specific moralei creștine în relație cu persoanele din mediul în care trăiesc

Clasa a V-a
<p>2.1. Exersarea comportamentului moral-creștin în relație cu persoanele din mediul în care trăiesc</p> <ul style="list-style-type: none"> - Exerciții de reproducere a unor deprinderi de comportament moral-creștin; - Joc de imitare a unor acțiuni și obișnuințe de comportament moral-creștin ; - Exerciții de dialog având ca punct de pornire minunile Mântuitorului, cu explicarea pe înțelesul copiilor a expresiilor și a termenilor religioși întâlniți;

Clasa a V-a
- Exerciții de recunoaștere a unor modele de comportament creștin, pe baza audiției unor texte biblice și din viețile sfinților.
2.2. Utilizarea regulilor de comportament moral-creștin în relație cu colegii de școală
- Exerciții de povestire a faptelor bune, proprii sau ale colegilor, relevante pentru aspecte precum: rostirea adevărului, ascultarea sfaturilor, exersarea răbdării etc.;
- Exerciții de dialog pe tema diverselor tipuri de comportament al colegilor la școală;
- Discuții ce privesc normele de comportament moral-creștin, rolul muncii și al efortului în viața omului, rolul profesorilor în viața elevilor.

3. Utilizarea capacităților senzoriale și cognitive în vederea dezvoltării corespunzătoare a comportamentelor moral-creștine, într-o manieră organizată specifică educației religioase

Clasa a V-a
3.1. Observarea trăsăturilor de comportament ale unui creștin, prin exersarea proceselor psihice cognitiv-senzoriale
- Exerciții de recunoaștere a trăsăturilor de comportament ale unui creștin, dintr-un set de imagini percepute anterior („Recunoaște persoana care ajută pe cei din jur” etc.);
- Exerciții practice de îngrijire a mediului înconjurător („Udăm florile din clasă”, „Facem curat în curtea școlii” etc.);
- Participarea alături de colegii din școală la activități caritabile (ajutorarea colegilor mai mici, activități la case de bătrâni etc.);
- Exerciții de repetare a rugăciunilor de mulțumire.
3.2. Participarea la diferite situații de comunicare religioasă prin exersarea proceselor psihice cognitive
- Exerciții de îmbogățire a vocabularului specific domeniului religios;
- Exersarea conversației pe tema colaborării și ajutorului dat membrilor comunității creștine („Cum îi ajutăm pe colegii mai mici”, „Cum îi ajutăm pe cei bătrâni sau bolnavi” etc.);
- Formularea de răspunsuri la întrebări ce fac referire la evenimentele desfășurate în mediul școlar (de exemplu, ziua onomastică a colegilor);
- Audierea unor scurte texte religioase, referitoare la grija creștinilor pentru semenii lor
- Participarea la serbările școlare.

Conținuturi

Domenii de conținut	Clasa a V-a
Dumnezeu ne-a creat din iubire	Tatăl ceresc ne vorbește din iubire <ul style="list-style-type: none"> - Marea poruncă a iubirii - Cunoașterea lui Dumnezeu din viața de zi cu zi - Fericirile (Predica de pe munte) - Adam și Eva - prima familie - Noe - prietenul lui Dumnezeu - Moise - omul care a vorbit cu Dumnezeu (Eliberarea din robie)
Prezența lui Dumnezeu în viața omului	Dumnezeu se arată omului prin minunile Mântuitorului <ul style="list-style-type: none"> - Minuni asupra propriei persoane (de exemplu, Învierea, Înălțarea) - Minuni asupra omului (de exemplu: vindecarea slăbănogului, vindecarea orbului din naștere etc.) - Minuni asupra naturii (de exemplu: liniștirea furtunii pe mare, înmulțirea pâinilor și a peștilor etc.)
Viața creștinului în comunitate	Dumnezeu ne învață să avem grijă unii de alții <ul style="list-style-type: none"> - Relația micului elev creștin la școală, cu copiii și adulții - Atitudinea față de mediul școlar - Colaborarea și ajutorarea membrilor comunității creștine - Mă îngrijesc de lumea creată de Dumnezeu (plante, animale, mediul înconjurător) - Mă îngrijesc de semenii mei (de cei mici, de cei bătrâni, de cei nevoiași, de cei aflați în suferință) - Sunt recunoscător față de Dumnezeu pentru grija purtată (rugăciuni de mulțumire, rugăciuni de laudă adusă lui Dumnezeu, participarea la Sfânta Liturghie)
Sărbătorile creștine	Bucuria micilor creștini la Praznice Împăratești <ul style="list-style-type: none"> - Sărbătoarea Floriilor în viața copiilor - Sfințirea ramurilor de salcie - Paștele - Învierea Domnului (curățirea caselor, înnoirea veșmintelor copiilor, vopsirea ouălor)

CLASA a VI-a**Competențe specifice și exemple de activități de învățare****1. Manifestarea și exersarea unor conduite moral-creștine bazate pe respectul față de lumea creștină**

Clasa a VI-a
<p>1.1. Identificarea unor responsabilități față de familie și față de comunitatea apropiată</p> <ul style="list-style-type: none"> - Exerciții de demonstrare a înțelegerii mesajului moral-religios din pildele lui Iisus Hristos, prin alte modalități de redare a acestuia (mimă, pantomimă, indicarea imaginilor, reprezentare prin desen); - Exerciții de identificare a modului de manifestare a iubirii, a credinței, pornind de la realitățile din viața familiei, a clasei, a școlii, a comunității; - Jocuri de rol pentru exersarea unor acte de vorbire pe tema iubirii față de aproape („Spune trei lucruri bune despre colegul/profesorul/prietenul tău”, „Spune trei fapte bune ale tale/ale colegului/ale vecinului etc.”); - Participarea la diferite activități de învățare nonformală/informală alături de membrii familiei și membrii comunității (de exemplu: la muzeu, la monumente, la bibliotecă, în parc etc.); - Exerciții de „citire” după imagini a unor icoane, cărți biblice, cu scene din viața Maicii Domnului, a Sfântului Nicolae și a Sfântului Stelian - ocrotitorii și prietenii copiilor; - Exerciții-joc de ordonare temporală a secvențelor unei povestiri cu conținut religios (cu suportul software-urilor educative); - Realizarea cu ocazia sărbătorilor creștine, a unor desene, felicitări, colaje etc.
<p>1.2. Precizarea rolului și modului de sărbătorire/proslăvire a evenimentelor și a sărbătorilor creștine în familie și în comunitatea apropiată</p> <ul style="list-style-type: none"> - Exerciții de completare a propozițiilor lacunare, însoțite de suport imagistic; - Audierea unor texte biblice despre tradițiile și obiceiurile religioase de Crăciun, de Florii și de Paște, sărbătorite în familie și în comunitatea apropiată; - Jocuri de rol: „Crăciunul/Paștele în familie”, „La colindat” etc.; - Exerciții de memorare/audiere a unor rugăciuni/colinde, cântări religioase, ca semn de bucurie a copiilor pentru sărbătorile creștine; - Realizarea cu ocazia sărbătorilor creștine, a unor desene, felicitări, colaje etc., pentru un prieten, care să reflecte aspecte privind modul de celebrare a acestora în familie sau în comunitate; - Exerciții de redare mimică și pantomimică a unor situații și evenimente dintr-o zi de duminică din viața unui creștin; - Participarea la serbări școlare.
<p>1.3. Manifestarea respectului față de lumea creștină, utilizând un limbaj moral-creștin învățat în viața familiei și a școlii</p> <ul style="list-style-type: none"> - Exerciții de reproducere fidelă a unor mesaje accesibile, despre iubirea față de aproape (însoțite de suport concret-intuitiv), folosind un limbaj moral-creștin; - Exerciții-joc de rol: „Așa da/Așa nu” cu referire la comportamentul unor personaje biblice sau a propriului comportament față de aproape; - Exersarea conduitelor de manifestare a învățaturii credinței moral-religioase; - Jocuri de mimă, pantomimă, indicarea imaginilor reprezentate prin desen, privind importanța comunicării, pornind de la situații concrete (povestiri, filme, pilde biblice, imagini etc.); - Exerciții de imitare a unor comportamente creștine; - Jocuri de rol pe tema efectelor comunicării sau a lipsei de comunicare, cu referire la învățăturile Fiului lui Dumnezeu; - Exerciții de reproducere fidelă a unor rugăciuni scurte, însoțite de suport concret-intuitiv;

Clasa a VI-a
- Alcătuirea de propoziții simple, pe baza suportului imagistic.

2. Aplicarea normelor de comportament specific moralei creștine în relație cu persoanele din mediul în care trăiesc

Clasa a VI-a
2.1. Utilizarea învățăturilor de credință în familie
<ul style="list-style-type: none"> - Dialog pe baza exemplelor de învățături de credință, desprinse din pildele lecturate la clasă (Pilda semănătorului, Pilda bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr, Pilda fiului risipitor etc.); - Audiții de povestiri, având ca temă credința în Dumnezeu; - Discuții pe tema învățăturilor de credință; - Exerciții de explicare a unor termeni religioși folosiți în cadrul unor teme (cale, răbdare, respect, putere etc.).
2.2. Utilizarea regulilor de comportament moral-creștin în viața personală
<ul style="list-style-type: none"> - Exerciții de povestire a unor texte religioase cu referire la Maica Domnului - Ocrotitoarea copiilor; - Exerciții de dialog pe tema faptelor bune săvârșite de Sfântul Nicolae – prietenul copiilor; - Exerciții de observare a unor imagini cu diferite teme (religioase/comportament).

3. Utilizarea capacităților senzoriale și cognitive în vederea dezvoltării corespunzătoare a comportamentelor moral-creștine, într-o manieră organizată specifică educației religioase

Clasa a VI-a
3.1. Identificarea trăsăturilor de comportament ale unui creștin, prin exersarea proceselor psihice cognitiv-logice
<ul style="list-style-type: none"> - Exerciții practice de identificare a trăsăturilor de comportament ale unui creștin, din scurte filme reprezentative vizionate („Recunoaște persoana care ajută pe cei din jur” etc.); - Exerciții practice de îngrijire a mediului înconjurător (de exemplu, „facem curat în spațiul de joacă”); - Participarea la activități caritabile alături de alți colegi din școală (ajutorarea colegilor mai mici, vizite la case de bătrâni etc.); - Exerciții de repetare a rugăciunilor de mulțumire.
3.2. Participarea organizată, la diferite situații de comunicare religioasă prin exersarea proceselor psihice cognitive
<ul style="list-style-type: none"> - Exerciții de îmbogățire a vocabularului specific domeniului religios; - Descrierea unor icoane care reprezintă evenimente din viața sfinților (a Maicii Domnului, a Sfântului Nicolae, a Sfântului Stelian); - Exerciții de memorare a colindelor pentru sărbătoarea Crăciunului; - Exerciții practice de pictare a ouălor de Paști; - Ascultarea unor scurte texte religioase, referitoare la rolul zilei de Duminică în viața creștinului; - Participarea la serbările școlare.

Conținuturi

Domenii de conținut	Clasa a VI-a
Dumnezeu ne-a creat din iubire	Dumnezeu Tatăl prezent în creație <ul style="list-style-type: none"> - Micul creștin ocrotit de Dumnezeu (când muncește, când învață, când este fericit, când este în suferință) - Pilda semănătorului - puterea credinței împlinind cuvântul - Pilda samarineanului milostiv - dragostea față de aproape
Prezența lui Dumnezeu în viața oamenilor	Pildele Mântuitorului învățatură pentru viața creștină <ul style="list-style-type: none"> - Pilda samarineanului milostiv - Pilda bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr - Pilda celor 10 fecioare - Pilda fiului risipitor - Pilda talanților
Viața creștinului în comunitate	Sfinții - ocrotitorii și prietenii copiilor în viața de zi cu zi <ul style="list-style-type: none"> - Maica Domnului - ocrotitoarea copiilor - Sfântul Nicolae - prietenul copiilor - Sfântul Stelian - ocrotitorul copiilor
Sărbătorile creștine	Sărbătorile creștine - momente creștine pentru copii <ul style="list-style-type: none"> - Sărbătoarea Crăciunului (împodobirea bradului, mersul cu steaua, cu colindul) - Sărbătoarea Paștelui (vopsirea ouălor) - Duminica - zi de sărbătoare (stabilită de Dumnezeu în perioada creației, timp de părtășire cu Dumnezeu și cu aproapele) - Rolul Duminicii în viața creștinului (cum ne pregătim pentru ziua de Duminică etc.)

CLASA a VII-a

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Manifestarea și exersarea unor conduite moral-creștine bazate pe respectul față de lumea creștină

Clasa a VII-a
<p>1.1. Stabilirea rolului principalelor evenimente și sărbători creștine semnificative în viața familiei și a comunității</p> <ul style="list-style-type: none"> - Exerciții cu caracter practic-aplicativ - colaje cu fotografii care ilustrează etapele principale ale procesului de creștinizare (botezul, spovedania, împărtășirea etc.); - Exerciții de recunoaștere a unei secvențe dintr-un text biblic audiat, pe baza unor imagini selectate; - Exerciții-joc de imitare a unor gesturi deprinse din evenimente religioase din viața Mântuitorului, a Maicii Domnului și a unor sfinți; - Dramatizări a unor creații populare în care este oglindită viața religioasă; - Exerciții de reproducere fidelă/memorizare a unor rugăciuni/colinde, cântări religioase, ca semn de bucurie a copiilor pentru marile sărbători creștine, însoțite de suport concret-intuitiv; - Exerciții de povestire după imagini (planșe, icoane, ilustrații etc.), cu tematica „Binefacerile Bisericii”; - Participarea la manifestări literar-muzicale cu tematică moral-religioasă; - Participarea la serbări școlare și la evenimente semnificative din viața familiei, școlii și comunității; - Realizarea cu ocazia sărbătorilor creștine, a unor desene, felicitări, colaje etc.; - Completare de rebusuri accesibile.
<p>1.2. Manifestarea respectului față de lumea creștină, utilizând un limbaj moral-creștin învățat în viața familiei și a comunității</p> <ul style="list-style-type: none"> - Exerciții-joc de acțiune (comandă-execuție-redare verbală); - Exerciții de reproducere fidelă a unor mesaje accesibile, despre viața Mântuitorului, a Maicii Domnului și a unor sfinți, însoțite de suport concret-intuitiv (software educative), folosind un limbaj moral-creștin ; - Exersarea conduitelor de manifestare a învățaturii credinței moral-religioase; - Exerciții de „citire” a unor icoane/imagini reprezentative cu scopul identificării modalităților de implicare în viața familiei și a comunității; - Vizionare de povești/fragmente de povești în vederea identificării principalelor responsabilități în cadrul diferitelor grupuri de apartenență; - Exerciții de recitare a unor rugăciuni: pentru cei bolnavi, pentru bătrâni, pentru copii; - Participarea la activități de voluntariat la nivelul școlii sau a comunității (vizite la azile de bătrâni, la bolnavi etc.); - Alcătuirea de propoziții simple, pe baza suportului imagistic.

2. Aplicarea normelor de comportament specific moralei creștine în relație cu persoanele din mediul în care trăiesc

Clasa a VII-a
<p>2.1. Utilizarea învățăturilor de credință în familie și în școală</p> <ul style="list-style-type: none"> - Exersarea unor învățături și norme de conduită cu aplicabilitate în familie/în școală; - Exerciții de observare a unor comportamente; - Exerciții de analiză a unor îndatoriri ale copiilor în familie și la școală; - Exerciții de definire a unor termeni religioși, prin diferite tehnici (completarea de spații lacunare, jocuri de cuvinte).
<p>2.2. Utilizarea normelor de comportament moral-creștin în comunitate</p> <ul style="list-style-type: none"> - Exerciții de povestire a unor întâmplări petrecute la Biserică, cu ocazia participării la diferite evenimente;

Clasa a VII-a
<ul style="list-style-type: none"> - Exersarea regulilor de comportament moral-creștin, în relație cu persoanele din mediul apropiat; - Joc de rol: „Cum ne comportăm în Biserică” etc.; - Exerciții de identificare a unui comportament adecvat la Biserică, prin diferite exemplificări.
<p>2.3. Colaborarea cu ceilalți în contextul valorificării cunoștințelor religioase</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dialoguri elev - elev, elev – profesor pe baza cunoștințelor religioase acumulate; - Exerciții de identificare a unor mesaje din diverse fragmente religioase (pilde); - Exerciții de diferențiere a binelui de rău (exemple de comportament); - Audiții muzicale (colinde și poezii religioase); - Participarea la serbările școlare.

3. Utilizarea capacităților senzoriale și cognitive în vederea dezvoltării corespunzătoare a comportamentelor moral creștine într-o manieră organizată specifică educației religioase

Clasa a VII-a
<p>3.1. Aplicarea regulilor de comportament moral-creștin, în biserică, prin exersarea proceselor psihice afective</p> <ul style="list-style-type: none"> - Exerciții de dialog pe tema aplicării regulilor de comportament în familie (de exemplu: ne ajutam părinții, avem grijă de frații mai mici, ne rugăm, ascultăm cumiți de părinți și bunici etc.); - Jocuri de rol care necesită aplicarea regulilor de comportament moral-creștin în biserică („Cum mă comport când...?”, „Ce fac în situația ...?”, „Care este locul meu în biserică” etc.); - Participarea la activități caritabile alături de alți colegi din școală, însoțiți de preotul din parohie (vizite la case de bătrâni etc.); - Exerciții de repetare a rugăciunilor de laudă și mulțumire; - Vizite la biserică.
<p>3.2. Participarea voluntară, la diferite situații de comunicare religioasă prin exersarea proceselor psihice cognitive</p> <ul style="list-style-type: none"> - Exerciții de îmbogățire a vocabularului specific domeniului religios; - Exerciții de descriere a unei biserici cunoscute/a unei biserici prezentată într-o serie de imagini date); - Exerciții de recitare de poezii cu specific religios, cu ocazia participării la diferite evenimente (vizite la biserică, vizite la cămine de bătrâni etc.); - Ascultarea unor scurte texte religioase cu tema „Biserica Ortodoxă”; - Participarea la slujbele religioase, alături de colegi.

Conținuturi

Domenii de conținut	Clasa a VII-a
Dumnezeu ne-a creat din iubire	Cum devenim creștini <ul style="list-style-type: none"> - Sfântul botez - poarta de intrare în creștinism - Spovedania (despre păcat, greșeli, iertare) - Împărtășirea - unirea cu Hristos - Cum ne pregătim pentru împărtășanie - Binefacerile împărtășaniei
Prezența lui Dumnezeu în viața oamenilor	Iisus Hristos Dumnezeu adevărat și om adevărat <ul style="list-style-type: none"> - Sfinții Ioachim și Ana - Sfânta fecioară Maria - Maica Domnului - Nașterea Mântuitorului - Fuga în Egipt - Copilăria lui Iisus (Iisus în templu)
Viața creștinului în comunitate	Biserica în viața creștinului <ul style="list-style-type: none"> - Biserica - comunitate creștină - Filantropia creștină - opera Bisericii (de exemplu: acte de binefacere ale Bisericii pentru copii, bătrâni, bolnavi) - Participarea comunității la sărbătorirea Bisericii (de exemplu, slujbele de hram)
Sărbătorile creștine	Pregătirea copiilor pentru marile sărbători <ul style="list-style-type: none"> - Cântece și poezii pentru sărbători (colinde de Crăciun, cântece religioase) - Sărbătorile creștine oglindite în opere de artă (albume, felicitări etc.) - Primirea Sfintei Împărtășanii în ajun de sărbătoare - Cum cinstesc creștinii marile sărbători (despre post, rugăciune, milostenie)

CLASA a VIII-a**Competențe specifice și exemple de activități de învățare****1. Manifestarea și exersarea unor conduite moral-creștine bazate pe respectul față de lumea creștină**

Clasa a VIII-a
<p>1.1. Prezentarea rolului principalelor evenimente și sărbători creștine semnificative în viața familiei și a comunității</p> <ul style="list-style-type: none"> - Exerciții de observare și orientare spațială pe calendarul creștin-ortodox, în vederea identificării diferitelor sărbători religioase; - Exerciții de asociere anotimp - imagine – sărbătoare; - Exerciții de identificare a rolului principalelor tradiții și sărbători creștine, prin activități de tip joc: „Potrivește imaginea”, „Taie intrusul” etc.; - Exerciții-joc de ordonare temporală a secvențelor unei povestiri moral-religioase (software educative); - Exerciții de demonstrare a înțelegerii mesajului moral-religios din pildele lui Iisus Hristos prin alte modalități de redare a acestuia (mimă, pantomimă, indicarea imaginilor, reprezentare prin desen); - Exerciții de identificare a modului de manifestare a iubirii de familie, a credinței, pornind de la situații concrete; - Exerciții de „citire” după imagini a unor icoane, cărți biblice, cu scene din viața Sfintei Filoftea – exprimarea milosteniei, a Sfântului Nicolae și a Sfântului Stelian - ocrotitorii și prietenii copiilor; - Realizarea cu ocazia sărbătorilor creștine, a unor desene, felicitări, colaje etc.
<p>1.2. Manifestarea respectului față de lumea creștină, utilizând un limbaj moral-creștin învățat în diferite contexte de viață</p> <ul style="list-style-type: none"> - Exerciții de reproducere fidelă a unor mesaje accesibile, despre virtuțile creștine (însoțite de suport concret-intuitiv), folosind un limbaj moral-creștin preluat din audierea unor texte biblice și din viețile sfinților; - Povestirea după imagini (planșe, ilustrații etc.) despre tradițiile religioase practicate la sărbătorile creștine; - Joc de rol pe teme date (nădejde, credință, dragostea creștină): „Sfoara credinței”, „Tabloul dragostei creștine”, „Mesaje de prietenie” etc.; - Joc de punere în corespondență a cuvântului cu imaginea potrivită; - Alcătuirea de propoziții simple folosind cuvinte din domeniul moral-religios, pe bază de suport imagistic; - Participarea la jocuri, serbări și concursuri pe teme religioase.

2. Aplicarea normelor de comportament specific moralei creștine în relație cu persoanele din mediul în care trăiesc

Clasa a VIII-a
<p>2.1. Utilizarea învățăturilor de credință în comunitate</p> <ul style="list-style-type: none"> - Exerciții de îmbogățire a vocabularului specific disciplinei de studiu; - Participarea împreună cu colegii la diferite activități educative; - Exersarea unor responsabilități și sarcini de lucru în care să se respecte regulile de comportament; - Dialog despre învățăturile de credință, care să valorifice experiențe ale copiilor, relevante din punct de vedere religios, referitoare la manifestarea unor virtuți prezente în viața lor (nădejdea, credința, dragostea creștină, bunătatea etc.).
<p>2.2. Utilizarea regulilor de comportament moral-creștin în diverse contexte sociale</p> <ul style="list-style-type: none"> - Exerciții de observare a respectării în clasă a unor reguli de comportament moral-creștin, în cadrul diverselor activități desfășurate;

Clasa a VIII-a
<ul style="list-style-type: none"> - Exerciții de aplicare a unor norme moral-creștine, în raport cu persoanele importante din viața micului creștin (părinții, preotul, profesorii, prietenii); - Joc de rol: „Cum mă comport în situația...?”.

3. Utilizarea capacităților senzoriale și cognitive în vederea dezvoltării corespunzătoare a comportamentelor moral-creștine într-o manieră organizată specifică educației religioase

Clasa a VIII-a
<p>3.1. Aplicarea regulilor de comportament moral-creștin în comunitate, prin exersarea proceselor psihice afective</p> <ul style="list-style-type: none"> - Exerciții de aplicare a regulilor de comportament acasă/la școală/în biserică (de exemplu: „Cum/când mă rog cu membrii familiei?”, „Cum îmi ajut colegii?”, „Ce fac când merg la biserică?” etc.); - Exerciții de povestire după imagini care redau fapte de milostenie (despre Sfânta Filofteia); - Exerciții de formulare de enunțuri în care să se regăsească învățăturile cuprinse în pilde (Pilda viței și a mlădiței); - Exerciții de repetare a rugăciunilor de laudă și mulțumire.
<p>3.2. Aplicarea regulilor de comportament moral-creștin, în societate, prin exersarea proceselor psihice afective</p> <ul style="list-style-type: none"> - Exerciții de aplicare a regulilor de comportament în comunitate (de exemplu, „Ce fac când merg în vizită?”); - Exerciții de formulare de enunțuri în care să se regăsească învățăturile cuprinse în pilde (Pilda semănătorului); - Exerciții de recunoaștere a respectării/nerespectării anumitor reguli de comportament moral-creștin, în diferite contexte date (imagini, materiale audio-video); - Exerciții de repetare a rugăciunilor de laudă și mulțumire.
<p>3.3. Participarea voluntară, la diferite situații de comunicare religioasă prin exersarea proceselor psihice cognitive</p> <ul style="list-style-type: none"> - Exerciții de îmbogățire a vocabularului specific domeniului religios; - Exerciții de povestire în enunțuri simple a faptelor de milostenie; - Exerciții de recitare de poezii dedicate sfinților cu prilejul sărbătorilor (Sfântul Nicolae etc.); - Ascultarea unor scurte texte religioase în care se vorbește despre faptele sfinților (Sfântul Nicolae, Sfântul Stelian, Sfânta Filofteia); - Participarea alături de colegi la slujbe religioase.

Conținuturi

Domenii de conținut	Clasa a VIII-a
Dumnezeu ne-a creat din iubire	Familia - darul lui Dumnezeu <ul style="list-style-type: none"> - Copilul - darul lui Dumnezeu pentru părinți - Iubirea părinților față de copii - Iubirea copiilor față de părinți - Sunt alături de prieteni, colegi de clasă, prieteni de joacă etc. - Pilda fiului rătăcitor
Prezența lui Dumnezeu în viața omului	Virtuțile - calități ale creștinului, darul lui Dumnezeu <ul style="list-style-type: none"> - Ce este virtutea creștină - Care sunt însușirile virtuții creștine (tăria în împlinirea faptelor bune, stăruința pe calea binelui) - Care sunt roadele virtuții creștine (înlătură ispitele, rodește în suflet binele) - Importanța virtuților în viața copiilor creștini (nădejdea, credința, dragostea creștină)
Viața creștinului în comunitate	Trăirea învățaturii creștine în comunitate <ul style="list-style-type: none"> - Aplicarea învățaturii creștine în fapte de milostenie despre Sf. Filofteia) - Pilda viței și a mlădiței (nevoia copilului de a fi ajutat și îndreptat atunci când greșește) - Pilda sămănătorului - primire și împlinire a cuvântului lui Dumnezeu
Sărbătorile creștine	Învățămintele sărbătorilor creștine <ul style="list-style-type: none"> - Sfântul Nicolae ne învață despre bunătate și despre bucuria de a primi și dăru - Sfântul Stelian ne învață să ocrotim și să iubim copiii - Sfânta Filofteia ne învață despre milostenie

CLASA a IX-a

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Manifestarea și exersarea unor conduite moral-creștine bazate pe respectul față de lumea creștină

Clasa a IX-a
<p>1.1. Prezentarea rolului principalelor evenimente și sărbători creștine semnificative în viața comunității</p> <ul style="list-style-type: none"> - Exerciții de observare și orientare spațială pe calendarul creștin-ortodox, în vederea identificării sărbătorilor religioase semnificative în viața comunității (sărbători cu dată fixă, sărbători cu dată schimbătoare); - Exerciții de ascultare a unor mesaje cu suport concret-intuitiv (software educative) pe tema importanței sărbătoririi Sfântului Andrei, cel care a răspândit creștinismul în țara noastră; - Exerciții de comunicare verbală și nonverbală despre tradițiile și obiceiurile religioase de Înălțarea Domnului, Sfântul Andrei și Sfinții 40 de mucenici de la Sevastie; - Memorarea/Audierea unor rugăciuni/colinde, cântări religioase, ca semn de bucurie a copiilor pentru sărbătorile creștine; - Exerciții de punere în corespondență a principalelor sărbători creștine cu cele laice - Exerciții de identificare a rolului muncii în viața omului și rolul profesorului în viața elevilor; - Alcătuirea de propoziții simple folosind cuvinte din domeniul moral-religios, pe bază de suport imagistic; - Participarea la jocuri, serbări și concursuri pe teme religioase; - Realizarea cu ocazia sărbătorilor creștine, a unor desene, felicitări, colaje etc.
<p>1.2. Manifestarea respectului față de lumea creștină, utilizând un limbaj moral-creștin, prin corelarea interdisciplinară</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dialog pe tema importanței normelor moral-religioase referitoare la bine, adevăr, prietenie, pentru viața personală, viața de familie și cea a comunității, cu exemplificări din texte biblice; - Exerciții de formulare în grup a unor reguli ale clasei, care să pună în valoare iubirea aproapelui; - Joc didactic pe baza cuvintelor cu sens opus, pe tema „Virtute - păcat” (exemple: „Eu spun una, tu spui alta”, „Alege cuvântul corect” etc.), având ca suport textele biblice, viețile sfinților, dar și situații concrete din viața de zi cu zi; - Exerciții-joc de rol vizând comportamentul în diferite contexte sociale familiare, împlinirea/încălcarea poruncilor creștine etc. („Cum mă comport în situația...”, „Sunt un exemplu bun pentru frații/colegii mei”, „Cine a avut de suferit în urma încălcării acelei reguli?” etc.); - Completarea de rebusuri accesibile.

2. Aplicarea normelor de comportament specific moralei creștine în relație cu persoanele din mediul în care trăiesc

Clasa a IX-a
<p>2.1. Aplicarea cunoștințelor religioase în comportamentul propriu</p> <ul style="list-style-type: none"> - Joc de rol: „Ce face creștinul în Biserică?”; - Exerciții de diferențiere a comportamentelor manifestate de un creștin, pe baza observațiilor; - Audierea unor povestiri despre conviețuirea armonioasă și evidențierea exemplelor pozitive, pornind de la povestiri, materiale audio – video.
<p>2.2. Exprimarea valorilor religioase în propriul comportament</p> <ul style="list-style-type: none"> - Descrierea unor atitudini din viața cotidiană; - Joc de dezvoltare a stimei de sine și a imaginii de sine;

Clasa a IX-a

- Discuții care evidențiază atitudinile manifestate în cadrul diferitelor grupuri (familie, clasă, biserică etc.).

3. Utilizarea capacităților senzoriale și cognitive în vederea dezvoltării corespunzătoare a comportamentelor moral creștine într-o manieră organizată specifică educației religioase

Clasa a IX-a

3.1. Selectarea unui set de reguli de comportament moral-creștin, propriu grupului de apartenență, la biserică, acasă, la școală, în societate, prin exersarea memoriei

- Exerciții de stabilire la nivelul clasei, cu ajutorul profesorului, a unui set de reguli de comportament în diferite contexte (familie, școală, biserică, societate), relevante din perspectivă moral-creștină;;
- Exerciții de povestire după imagini/după exemple concrete din viața de zi cu zi, privind comportamentul față de semenii cu anumite probleme (sociale, de sănătate);
- Exerciții de formulare de enunțuri în care să se regăsească reguli de comportament moral-creștin;
- Exerciții de repetare a rugăciunilor de laudă și mulțumire.

3.2. Aplicarea unui set de reguli de comportament moral-creștin, propriu grupului de apartenență, la școală, prin exersarea memoriei

- Exerciții de recunoaștere a regulilor de comportament pornind de la situații reale din viața copiilor, din povestiri biblice, din filme sau povești pentru copii;
- Povestirea după imagini/materiale audio-video, din care să reiasă respectarea regulilor de comportament moral-creștin;
- Exerciții de dialog privind rolul rugăciunii pentru sine și pentru alții;
- Exerciții de repetare a rugăciunilor de laudă și mulțumire.

3.3. Manifestarea unei atitudini pozitive față de comunicarea religioasă

- Exerciții de îmbogățire a vocabularului specific domeniului religios;
- Exerciții de povestire în enunțuri simple a faptelor bune, proprii sau ale altora, săvârșite din iubire pentru semenii;
- Exerciții de identificare a atitudinii pozitive/negative în comunicarea religioasă (exemple din viața de zi cu zi a elevilor);
- Exerciții de recitare a unor poezii dedicate sărbătorilor religioase/laice (Înălțarea-Ziua eroilor, 8 Martie, Sfinții 40 de mucenici etc.);
- Participarea alături de colegi la slujbe religioase.

Conținuturi

Domenii de conținut	Clasa a IX-a
Dumnezeu ne-a creat din iubire	Duhul Sfânt - sfințitorul lumii <ul style="list-style-type: none"> - Sărbătorile și importanța lor (de exemplu: sărbători cu dată fixă, sărbători cu dată schimbătoare) - Ierurgiile și importanța lor (sfeștania, binecuvântarea, sfințirea) - Duhul Sfânt în Biserică
Prezența lui Dumnezeu în viața omului	Păcatul - opusul virtuții, încălcarea voii lui Dumnezeu <ul style="list-style-type: none"> - Ce este păcatul - Felurile păcatului - Urmările păcatului
Viața creștinului în comunitate	Sfânta Treime - modelul iubirii supreme <ul style="list-style-type: none"> - Creștinul în Biserică - Creștinul acasă - Creștinul la școală - Creștinul în societate
Sărbători creștine	Relația dintre sărbătorile creștine și sărbătorile laice <ul style="list-style-type: none"> - Înălțarea Domnului - Ziua Eroilor - Sfântul Andrei (30 noiembrie) - 1 Decembrie - Sfinții 40 mucenici de la Sevastie - ziua de 8 Martie - Domnitori români - susținători ai credinței ortodoxe (Mircea cel Bătrân, Constantin Brâncoveanu, Ștefan cel Mare și Sfânt)

CLASA a X-a**Competențe specifice și exemple de activități de învățare****1. Manifestarea și exersarea unor conduite moral-creștine bazate pe respectul față de lumea creștină**

Clasa a X-a
<p>1.1. Prezentarea rolului principalelor evenimente și sărbători creștine semnificative în viața comunității și a societății</p> <ul style="list-style-type: none"> - Exerciții de ascultare a unor mesaje cu suport concret-intuitiv (software educațional) despre evenimentele religioase semnificative din viața comunității și a societății, pornindu-se de la experiențele elevilor; - Exerciții de lecturare a unor texte literare referitoare la marile sărbători creștine, dar și cele care relevă viața unor sfinți români; - Exerciții de „citire” după imagini a unor icoane, cărți biblice, desene etc. cu scene din viața unor personaje biblice; - Exerciții de observare și de orientare în pagina unei Biblii; - Exerciții de citire a unor texte scurte din Biblie, privind unele evenimente din viața sfinților; - Exerciții de identificare a rolului și a importanței Bibliei, Crucii, Icoanei și a Sfinților în viața creștină; - Memorarea/Audierea unor rugăciuni/colinde, cântări religioase, ca semn de bucurie a copiilor pentru sărbătorile creștine; - Participarea la diferite sărbători ale comunității, a unor obiceiuri și tradiții populare, precum și la etapele de pregătire a credincioșilor pentru preîntâmpinarea marilor sărbători ; - Exerciții-joc de rol urmărindu-se modelele oferite creștinilor de personajele biblice, obiceiuri preluate (oferirea de daruri - după modelul magilor, sărbătorirea zilei femeii, Duminica Mironosițelor etc.), „Daruri de sărbători”, „Oferim flori și mărtișoare”, „Ajutoarele lui Moș Crăciun”, „Pe cine sărbătorim luna aceasta?” etc.; - Realizarea cu ocazia sărbătorilor creștine, a unor desene sau felicitări, colaje, etc.; - Vizite la biserici, mănăstiri, monumente.
<p>1.2. Manifestarea respectului față de lumea creștină utilizând un limbaj moral-creștin, în acord cu o corelare interdisciplinară</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dialog pe tema importanței normelor moral-religioase referitoare la bine, adevăr, prietenie pentru viața personală, viața de familie și cea a comunității, cu exemplificări din texte biblice; - Exerciții de observare și imitare a unor modele de comportamente în diferite situații, în concordanță cu valorile religioase (în școală, familie, biserică, grupuri de apartenență, comunitate etc.); - Exerciții de reproducere fidelă a unor mesaje accesibile, despre rolul tinerilor în apărarea vieții contra factorilor perturbatori (însoțite de suport concret-intuitiv), folosind un limbaj moral creștin preluat din audierea unor texte biblice și din viețile sfinților, dar și din problemele vieții cotidiene; - Exerciții de punere în corespondență a unor norme moral-religioase (exemplu, porunci) cu unele norme civice date (reguli), cu suport concret-intuitiv; - Joc didactic pe baza cuvintelor cu sens opus, pe tema „Virtute-păcat” (exemple: „Eu spun una, tu spui alta”, „Alege cuvântul corect” etc.), având ca suport textele biblice, viețile sfinților, dar și situații concrete din viața de zi cu zi; - Exerciții-joc de rol vizând comportamentul în diferite contexte sociale familiare, împlinirea/încălcarea poruncilor creștine, pericolul vieții cotidiene etc.(„Spune NU drogurilor”, „Cum mă comport în situația...”, „Sunt un exemplu bun pentru frații/colegii mei” etc.); - Realizarea de colaje pe diferite teme interdisciplinare: „Natura – darul lui Dumnezeu pentru oameni”, „<Droguri> moderne - jocurile pe calculator”, „Internetul - între

Clasa a X-a
necesitate și dependență”, „Creștinul în lumea modernă”, „Domnitori români - promotori ai credinței creștine”, „Obiceiuri creștine în literatură” etc.;
- Alcătuirea de propoziții simple folosind un limbaj moral-creștin, pe bază de suport imagistic.

2. Aplicarea normelor de comportament specific moralei creștine în relație cu persoanele din mediul în care trăiesc

Clasa a X-a
2.1. Aplicarea cunoștințelor religioase în comportamentul față de ceilalți
- Exerciții de aplicare în viața reală a cunoștințelor religioase;
- Exerciții de analiză a unor situații trăite și evaluarea lor pornind de la cunoștințele religioase învățate;
- Joc de rol pentru identificarea aspectelor specifice domeniului religios.
2.2. Exprimarea valorilor religioase în diferite contexte de viață
- Exerciții de observare și punere în discuție a comportamentului unor colegi în diverse situații - joc de rol;
- Discuții pe baza diferitelor sărbători religioase și transpunerea lor în viața noastră;
- Realizarea de felicitări, ornamente.

3. Utilizarea capacităților senzoriale și cognitive în vederea dezvoltării corespunzătoare a comportamentelor moral-creștine într-o manieră organizată specifică educației religioase

Clasa a X-a
3.1. Selectarea unui set de reguli de comportament moral-creștin, propriu grupului de apartenență, adaptat la lumea contemporană, prin exersarea memoriei și imaginației
- Exerciții de stabilire a unui set de reguli de comportament la nivelul grupului de apartenență, cu ajutorul profesorului, în diferite contexte (prietenia între tinerii creștini, ajutorul dat la nevoie), relevante din perspectivă moral-creștină;
- Exerciții de povestire în enunțuri simple, despre modele de prietenie creștină, având ca model exemple biblice (Sfinții Trei Ierarhi);
- Exerciții de formulare de enunțuri în care să se regăsească reguli de comportament moral creștin;
- Exerciții de repetare a rugăciunilor de laudă și mulțumire.
3.2. Aplicarea unui set de reguli de comportament moral-creștin, propriu grupului de apartenență, adaptat la lumea contemporană, prin exersarea memoriei și imaginației
- Exerciții de recunoaștere a regulilor de comportament pornind de la situații reale din viața copiilor, din povestiri biblice, din filme sau povești pentru copii;
- Exerciții de povestire după imagini/materiale audio-video, din care să reiasă respectarea regulilor de comportament legate de muzica ascultată de tineri („Ce muzică ascultăm?”, „Când ascultăm muzică?” etc.);
- Exerciții de recunoaștere a pericolului pe care îl reprezintă drogurile în viața oamenilor;
- Exerciții de repetare a rugăciunilor de laudă și mulțumire.
3.3. Manifestarea unei atitudini pozitive față de comunicarea religioasă, în contextul lumii contemporane
- Exerciții de îmbogățire a vocabularului specific domeniului religios;
- Exerciții de dialog privind rolul rugăciunii pentru sine și pentru alții, cu precădere în timpul postului;
- Exerciții de povestire a faptelor bune, proprii sau ale altora, săvârșite din iubire pentru semenii cu precădere în timpul postului, prin enunțuri simple ;

Clasa a X-a
<ul style="list-style-type: none"> - Exerciții de identificare a beneficiilor pe care le obține un creștin în timpul postului; - Participarea alături de colegi la slujbe religioase.

Conținuturi

Domenii de conținut	Clasa a X-a
Dumnezeu ne-a creat din iubire	Rolul sfinților și al icoanelor în viața creștinilor <ul style="list-style-type: none"> - Biblia - sursă de învățătură creștină (cunoașterea Sfintei Scripturi și transpunerea ei în fapte) - Respectul față de cele sfinte (Biserică, cruce, icoană etc.,) - Crucea - simbolul creștinismului - Ce reprezintă o icoană? (Sfânta Scriptură în imagini) - Cine sunt sfinții? - Viața religioasă în creațiile literare
Prezențalui Dumnezeu în viața omului	Iubirea lui Dumnezeu prin poruncile Sale <ul style="list-style-type: none"> - Moise - omul care a vorbit cu Dumnezeu (primirea Decalogului) - Decalogul - prima Lege dată de Dumnezeu - Datoriile creștinului față de Dumnezeu - Datoriile creștinului față de aproapele - Datoriile creștinului față de sine
Viața creștinului în comunitate	Creștinul și lumea contemporană <ul style="list-style-type: none"> - Tinerii creștini și relațiile dintre ei (prietenia, ajutorul dat la nevoie) - Modele de prietenie creștină (Sfinții Trei Ierarhi etc..) - Muzica în viața tinerilor - Internetul – între necesitate și abuz - Pericolul drogurilor – rolul tinerilor în păstrarea sănătății
Sărbătorile creștine	Pregătirea credincioșilor pentru marile sărbători <ul style="list-style-type: none"> - Postul - perioadă de pregătire pentru marile sărbători (postul Crăciunului, postul Paștelui, postul Petru și Pavel, postul Sfintei Mării) - Felurile postului

Sugestii metodologice

Sugestiile metodologice au rolul de a orienta profesorul în utilizarea programei școlare pentru proiectarea și realizarea activităților de predare - învățare – evaluare, în concordanță cu specificul disciplinei Religie.

Pornind de la cunoștințele acumulate în învățământul primar, actuala programă școlară de Religie promovează principiile învățării centrate pe elev, prin individualizarea actului didactic, prin raportarea la potențialul psihofizic al fiecărui elev, pentru activități de învățare-compensare-recuperare, punându-se astfel bazele noilor achiziții din învățământul gimnazial.

La nivel gimnazial, copiii cu dizabilități intelectuale grave, severe și/sau asociate vor învăța ceea ce le este necesar pentru dezvoltarea lor armonioasă, prin activități cu caracter predominant formativ (deprinderi de autonomie personală, conduite preventive, comportament adaptativ la diverse situații) prin metode adecvate vârstei și dizabilității. Recomandăm ca metodele să fie selectate în raport cu scopul și competențele activității didactice, conținutul lecției și particularitățile elevilor (vârsta, nivelul dezvoltării psihice, tipul și gradul dizabilităților), nivelul și specificitatea mijloacelor de comunicare, tipul de percepție al elevilor.

Metodele de predare-învățare-evaluare recomandate în activitățile didactice la disciplina Religie vizează în mod special:

- **Metodele interogative** (în mod special cele bazate pe conversație euristică) duc la descoperirea noului, exersarea proceselor psihice, clarifică, sintetizează, consolidează și sistematizează cunoștințele, verifică și evaluează performanțele elevilor cu dizabilități intelectuale grave, severe și/sau asociate
- În **comunicarea verbală**, exercițiile de vorbire reflectată sunt indispensabile, deoarece modelul verbal al profesorului este preluat și, cu timpul, interiorizat. În cazul copilului cu dizabilități severe, profunde și/sau asociate, un rol important în stimularea comunicării verbale îl are învățarea asistată pe calculator (suportul imagistic al software-urilor educative stârnesc curiozitatea copilului și stimulează motivația de a urma modelul verbal prin vorbirea reflectată). Astfel, la nivel gimnazial, se operează cu cuvinte familiare, iar software-urile educative centrate pe însușirea vocabularului moral-religios devin cele mai agreate instrumente de lucru de către elevi.
- **Jocul didactic și dramatizarea** (metode de simulare) favorizează:
  - ✓ aplicarea cu succes a conținutului disciplinei Religie, cât și formarea și dezvoltarea comunicării;
  - ✓ implicarea elevilor cât mai directă în situații și circumstanțe de viață simulate;
  - ✓ apariția motivației - înlesnește participarea activă, emoțională a elevilor;
  - ✓ construirea unui mijloc de socializare și interrelaționare cu cei din jur

Utilizând jocul didactic în lecțiile de religie, profesorul stimulează și dezvoltă disponibilitățile psihomotorii, dezvoltă un limbaj moral-religios, dar și pe cele afectiv-relaționale ale elevului cu deficiență mintală.

- **Povestirea** însoțită de suporturi ilustrativ - sugestive, sau imagini filmate, captează ușor atenția și înlesnește implicarea afectiv-motivațională a elevilor la activitățile desfășurate în cadrul orelor de religie.
- **Metoda imitației și procedeul înlănțuirii și modelării**, în contextul activităților elevilor cu dizabilități mintale severe, profunde și/sau asociate, ocupă un loc foarte important datorită compatibilității existente între specificul deficiențelor elevilor și particularitățile de învățare ale respectivelor categorii de subiecți, dar și datorită antrenării și consolidării noilor cunoștințe și deprinderi dobândite din domeniul disciplinei religie pe care elevii trebuie să le însușească.

- **Învățarea prin cooperare** (metodă activ participativă):
  - ✓ dezvoltă comunicarea, socializarea, relaționarea, colaborarea și sprijinul reciproc pentru rezolvarea unor situații problemă sau pentru explorarea unor teme noi;
  - ✓ favorizează cunoașterea, înțelegerea și acceptarea reciprocă dintre elevi;
  - ✓ dezvoltă o serie de aptitudini și capacități referitoare la spiritul de toleranță, ascultarea activă, autonomia personală, responsabilitatea și participarea socială.

Lețiile de Religie bazate pe această metodă permit evaluarea frecventă a performanței fiecărui elev. Astfel, elevii se ajută unii pe alții, încurajându-se și împărtășindu-și ideile creștine, discută, învață unii de la alții, realizând faptul că au nevoie unii de alții pentru a duce sarcina grupului la bun sfârșit.

Așadar, putem spune că, metodele descrise mai sus au ca avantaj valențele lor formative și posibilitatea evaluării continue și obiective a elevilor, iar aplicarea lor presupune din partea profesorului folosirea unor mijloace didactice variate, cu caracter intuitiv, ilustrativ, practic-aplicativ care să faciliteze transmiterea unor cunoștințe, formarea unor deprinderi, evaluarea unor achiziții și realizarea unor aplicații în cadrul procesului instructiv-educativ. De asemenea, în învățământul special, materialele și mijloacele de învățământ au un rol fundamental în valorificarea principului intuiției și accesibilizarea conținuturilor învățării. Mijloacele și materialele didactice facilitează percepția directă a realității, solicită și sprijină operațiile gândirii, imaginația și creativitatea elevului atât în ora de religie, cât și în activități extrașcolare. În contextul de mai sus, recomandăm ca în cadrul orelor de religie să fie utilizate materiale didactice precum: planșe ilustrative, jetoane adaptate temelor abordate, CD-uri și DVD-uri cu filmulețe, povești, jocuri, prezentări Power-Point, software educaționale, fișe pentru desen, jucării, texte literare cu conținut religios, culegeri de cântece necesare organizării serbărilor școlare.

Ca o componentă indispensabilă procesului instructiv-educativ, evaluarea la disciplina Religie, se realizează sub forma unui feed-back neîncetat, cu scopul de a urmări nivelul de formare/dezvoltare la elevi a finalităților proiectate. Menirea demersului evaluativ va urmări, în primul rând, eficientizarea modalităților de formare a elevilor din perspectiva valorilor moral-religioase.

Evaluarea ca parte integrantă a procesului de învățământ, reprezintă modalitățile sau tipurile specifice de integrare a operațiilor de măsurare – apreciere – decizie în activitatea didactică. Acest lucru presupune aplicarea unor metode variate de evaluare, moderne care să evidențieze cât mai obiectiv nivelul de pregătire al elevilor prin raportare la potențialul lor intelectual și aptitudinal. Evaluarea urmărește eficientizarea procesului instructiv-educativ având o relevanță crescută în modalitățile de formulare a competențelor, în structurarea, accesibilizarea, operaționalizarea și flexibilizarea conținuturilor lecției, în alegerea metodelor și mijloacelor didactice potrivite pentru nivelul și particularitățile psihopedagogice ale elevilor cum ar fi: observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor, fișa de evaluare.

Bibliografie

1. Bolocan, C.M. (2005), *Catehetica și Didactica Religiei. Interferențe și deosebiri*, Iași: Editura Performantica;
2. Călugăr, D. (2007), *Catehetica*, Cluj Napoca: Editura Renașterea;
3. Cuceș, C.(2009), *Educația religioasă. Repere teoretice și metodice*, Iași: Editura Polirom;
4. Mantzaridis, G., (2006), *Morala creștină. Omul și Dumnezeu. Omul și semenul. Poziționări și perspective existențiale și biotice*, București: Editura Bizantină;
5. Opreș, D. Opreș, M. (2006), *Metode active de predare-învățare. Modele și aplicații la religie*, Iași: Editura Sf. Mina;
6. Prelipcean, V., NEAGA, N., BARNA, Gh., CHIALDA, M., (2003), *Studiul Vechiului Testament, ediția a III-a*, îngrijită de Pr. conf. univ. dr. CHIRILĂ I., Cluj Napoca: Editura Renașterea;
7. Șebu, S., Opreș, D., Opreș M. (2000), *Metodica predării religiei*, Alba Iulia: Editura Reîntregirea;
8. Timiș, V., (2003), *Evaluarea - factor de reglare și optimizare a educației religioase*, Cluj- Napoca: Editura Renașterea;
9. Timiș, V., (2004), *Religia în școală. Valențe eclesiale, educaționale și sociale*, Cluj-Napoca: Editura Presa Universitară;
10. Verza, E., Verza, E.F (coord), (2011), *Tratat de psihopedagogie specială*, București: Editura Universității din București;
11. ***(2008), *Biblia sau Sfânta Scriptură*, tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Preafericitului Părinte Daniel, cu aprobarea Sfântului Sinod, EIBMBOR, București;
12. *** *Programa Religie, cultul ortodox, clasa pregătitoare și clasa I*, aprobată OMEN nr. 3418/19.03.2013;
13. *** *Programa Religie, cultul ortodox, clasele a III-a – a IV-a*, aprobată prin O.M.E.N. nr. 5001/02.12.2014;
14. *** *Programa Stimulare cognitivă, clasele I- a X- a*, aprobată prin O.M.E.C.T. nr. 5234/01.09.2008.

Grupul de lucru:

Liana Maria MITRAN, coordonator Ministerul Educației

Marilena Gabriela ION, coordonator Inspectoratul Școlar Județean Teleorman

Nume, prenume	Instituție de apartenență
Coman Monica	Inspectoratul Școlar Județean Teleorman
Davidescu Tatiana Pompilia	Inspectoratul Școlar Județean Teleorman
Ion Marilena Gabriela	Inspectoratul Școlar Județean Teleorman
Cristea Maria	Centrul Școlar de Educație Incluzivă Alexandria, Teleorman
Drăgan Aurelia	Centrul Școlar de Educație Incluzivă Alexandria, Teleorman
Lăpădat Cristina	Centrul Școlar de Educație Incluzivă Alexandria, Teleorman
Măldăeanu Ștefan Leonard	Centrul Școlar de Educație Incluzivă Alexandria, Teleorman
Drăghici Viorel	Centrul Școlar de Educație Incluzivă Roșiorii de Vede, Teleorman